

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. Juletre og julehalm. 18. Fylke: Vest-Agder.

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Laudal.

Emne: Juletre og julehalm.

Bygdelag: Øvreheia

Oppskr. av: O.G.Bruskeland

Gard: Bruskeland.

(adresse): Mandal

G.nr. 8 Br.nr. 2

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Egen røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Nu almindelig i heimar med barn. Før umlag 60-65 år siden mindre brukt. Da nærmest kun hos vellstående folk.
2. Første gang 1882. Hos andre var det brukt tidligere.
3. Det var først betydelig senere at det kom i bruk på skoler, i ungdomslag m.v. Nyttet ikke i kirken.
Første gang i min bygd i skulehuset 1889. Ble sett på som en stor høgtid. Nu vanleg i ungdomslag med eget hus.
4. Det var heller lite med pynting i stua. Utanom god reingjøring og et "vænt" åklæ på senga som overbreisle hende det at der blei tynta opp med en bundel turre havre toppar eller av turre blomar og småkviste av einer, furu eller gran som dei festa mellom viduene eller i stuekroken ved vinduet.
5. Omtrint likedann.
6. Omlag 1,3 -1,6 m. Vanleg stod det på et lavt lite bord. Stovene var bare 2,0-2,1 m. høge under bjelkene. Treet måtte ikke være høgre end at der kunde settes lys i toppen.
7. Med heimelaga roser og papirkorger, epler og kaker gjerne fermet som menn og kjerringer eller som apostler og engler. Dette er nu i høg grad forandret. Alt som kan spises er borte. Istet glitter av mange slag og ymse figurar. Lys alltid brukt. I 80 årene små heimestøypte talglys, et eller 2-3. Etterhvert innkjøpte og tallet øket så lysene er blit meyre og mere dominerende. Hovedtingen og det viktigste er og har vært lysene. Høgdepunktet på feststem-

Nr.18.Juletre og julehalm.

ningen er og var når lysene tennes.

8. Mor og barna og tildels andre kvinner i familien.Om det var smått og fattigsleg gledet vi os lenge i forveien til far kom inn med juletreet og pyntingen kunde ta til.
9. Stod mitt i stua når det ble pyntet " og brukt" .Så måtte det av hensyn til plassen flyttes bort i en krok.
10. Når alle var tilstede og julegrøten spist og der var ordnet opp ble lysene tentt.Man gik så rundt og sang-"Deilig er den Himmel blå";"Jeg er så glad hver Julekveld" og vanlige salmer.Efterhvert er salmene avløst av de vanlige lettere julesange.Man kunde ikke fortsette lenge,for der måtte spares på lysene.De skulde også nyttes anden juledag,nyttårsaften og nyttårsdagskveld.
12. Stevene var små.Man forsøkte å ha det inne til over nyttår.Men så skulde røkken med ullekorg ind og nu måtte jultreet flyttes ut i kammer eller andet rom.-vanleg til over 13 dagshelgen.
13. Så fikk barna høste det.Man brukte og bruker til vanlig endda ikke uttrykket " å høste juletreet".Man siger " ta av juletreet."
14. Man bruker fortiden nærmest bare grantre.Nu er her nøkk å få fra plantingene.Tidligere bruktes tildels furu.Kanske bruktes hos enkelte en velvoksen einer.Det var man redd for å bruke av hensyn til brannfaren.
15. Kunstige juletre ukjent.
16. Det hendte og hender at enkelte setter et tre utenfor huset og henger julebandet i det.

Halm på gulvet er ukjent.

Mandal 14 mars 1950

4115

O. G. Brønnehaug

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING